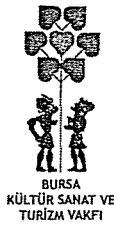

Uluslararası
Bursa Tasavvuf Kültürü
Sempozyumu
4

BURSA KÜLTÜR SANAT VE TURİZM VAKFI
BURSA KİTAPLIĞI 18

Uluslararası Bursa Tasavvuf Kültürü Sempozyumu 4

ISBN
975-7003-16-6

Birinci Basım
Eylül 2005

Yayına Hazırlayan
Mehmed Temelli

Baskı

F.Özsan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

İzmiryolu No:221 Beşevler / BURSA

Tel: 0 (224) 441 33 82

e-mail: fozsan@e-kolay.net

Açık hava Tiyatrosu Yanı, Kültürpark / Bursa

Tel: (0 224) 234 49 12 (3 hat)

Faks: (0 224) 234 49 11

E-posta: info@bkstv.org

Bursa'da Canlanan Tarih: Karabaş-ı Veli Dergâhı ve Haziresi

Dr. Hasan Basri Öcalan*

Karabaş Dergâhı, Bursa'da eski adıyla Veli Şemsettin, şu anda ise İbrahim Paşa Mahallesi olarak bilinen Maksem civarında kurulmuştur. Diğer dergâhların gerek kurucuları, gerekse görev yapan meşâyih hakkında *Bursa Vefeyâtnâmeleri* adıyla bilinen ve Bursa tarihi hakkında esaslı bilgi veren eserlerde çoğunlukla bilgi olmasına karşılık, bu dergâh ile ilgili sadece *Yâdigâr-ı Şemsî* adlı eserde bazı bilgiler bulunmaktadır. Eserin müellifi Mehmed Şemseddin Efendi (Ulusoy) de bu durumu şöyle izah etmektedir:

“İşbu dergâh-ı şerife dâir *Baldırzâde* ve *Güldeste*'de bir güne bahs olunduğı gibi bunlara zeyl olarak tahrîr olunan *Gülzâr-ı Sulehâ* ve *Ravzatu'l-Muflihûn*'da dahi kâle alınmamış olmağla el-yevm post-nişini bulunan eş-Şeyh Tevfik Efendi'de mevcûd berevât-ı atika ve evkâf kuyûdâtından istihrâc edebildiğim kadar ma'lûmatı derc ediyorum”¹

Elimizde nüshaları bulunan Baldırzâde Mehmed Selisi'nin *Ravza-i Evliya*², İsmail Beliğ'in *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*³, Süleyman Halis'in *Vefeyatname*⁴, Eşrefzade Şeyh Ahmed Ziyaeddin'in *Gülzâr-ı Sulehâ*⁵, Gazzizâde Şeyh Abullatif'in *Ravzatu'l-Muflihûn*⁶ ve Mehmed Fahreddin tarafından kaleme alınan *Gülzâr-ı İrfân*⁷ adlı eserlerin incelenmesi sonucu söz konusu dergâh

* Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

¹ Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsî Bursa Dergâhları*, haz. Mustafa Kara- Kadir Atlansoy, Bursa 1997, s. 454. Bu cümlede yer alan “..bahs olunduğı” kelimesinde bir tashih hatası olup “bahs olunmadığı” şeklindedir. Bk. Age, yazma nüsha Mustafa Kara Kitaplığı, s. 294.

² Haz. Mefail Hızlı-Murat Yurtsever, Bursa 2000.

³ Hüdavendigâr Vilayeti Matbaası, 1302 (1884).

⁴ Mustafa Kara Kitaplığı'ndaki fotokopi nüsha.

⁵ Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi (BYEBEK), Orhan Böl. Nu.1018/2.

⁶ BYEBEK, Orhan Böl. Nu. 1041.

⁷ İstanbul Millet Ktp. Ali Emiri, nu. 1098.

ve meşâyih hakkında bilgi olmadığı tespit edilmiştir. *Bursa Şer'îye Sicilleri*'nde dergâh hakkında bazı kayıtların olduğu, bunların da daha çok dergâhın tamiri veya vakfının işleyişi hakkında bir takım dava kayıtları olduğu belirlenmiştir.

Başlarına siyah sarık saran Halvetiye tarikatına mensup meşâyih tarafından idare edildiği için Karabaş-ı Veli ismiyle bilinen dergâh⁸, tapu kayıtlarında Piri Ali Çelebi Dergâhu olarak da geçmektedir⁹. Dergâhın kurucusu Şeyh Yakub Çelebi'dir. Halk arasında yaygın olarak okunan ve Kur'an okuma esaslarını özetle açıklayan *Karabaş Tecvîdi*'nin bu kişi tarafından yazıldığı belirtilmekte ise de bunu teyit eden bilgiler bulunmamaktadır¹⁰.

Şeyh Yakup Çelebi ile ilgili elimizde fazla bilgi yoktur. Onun, dergâhın haziresinde yer alan mezar taşındaki bilgilere göre adı Piri Yakup Çelebi'dir ve 957/1550 yılında vefat etmiştir. Mehmed Şemseddin, Yakup Çelebi'nin dini ilimleri tahsil ettiğini, özellikle Kıraat ilminde emsallerinden çok ileride olduğunu ve sonra da tasavvuf yolunu seçerek Bursa'da bir zaviye inşa ettiğini yazmaktadır.¹¹ Kâmil Kepecioğlu da, muhtemelen şer'îye sicillerinden hareketle, Veli Şemsettin mahallesinde yaşadığını, Yakup'un oğlu olduğunu ve 11.8.1550 tarihinde vefat ettiğini, ayrıca dört oğlu ve üç kızı bulunduğunu, ölmeden önce 3000 altını bir kervansaray inşasına, 6000 akçeyi bir mescide, 6000 akçeyi Setbaşı Köprüsü'ne ve 2000 akçeyi de aynı köprünün tamirine vasiyet ettiğini yazmaktadır¹². Bu durumda dergâh, Yakup Çelebi'nin vefat tarihinden önce yani on altınca asrın ilk yarısında kurulmuş olmalıdır.

Yakup Çelebi'nin vefatından sonra boş kalan dergâhın şeyhliğine gelen Halep asıllı Şeyh Mehmed Halebi'nin de hayatı hakkındaki bilgiler mezar taşından ibarettir. Taştaki Mehmed adı ve Cemaziyelâhir sene 984 bilgilerinden hareketle vefat tarihinin 1576 olduğu anlaşılmaktadır.

Bu iki kişiden sonra dergâhta görev yapan Şeyh Sadık Efendi (v.1065/1655), Şeyh İbrahim Efendi (v. 1140/ 1727) ve Şeyh Süleyman Efendi'nin (v. 1194/ 1780) hayatları hakkında da detaylı bilgi bulunmamaktadır. An-

⁸ Karabaş ismiyle anılan başka alim ve meşâyih da bulunmaktadır. Kerim Kara, *Karabaş Veli Hayatı, Fikirleri, Risaleleri*, İstanbul 2003.

⁹ M. Safiyuddin Erhan, "Bursa'da Karabaş Dergâhi", *Bursa'da Düünden Bugüne Tasavvuf Kültürü 2*, haz. Nahit Kayabaşı, İstanbul 2003, s. 280.

¹⁰ Bu bilgi sadece Mehmed Şemseddin tarafından (*Yâdigâr-ı Şemsi*, s. 454) verilmiştir. *Karabaş Tecvidi*'nin yazarı olarak Karabaş sıfatıyla anılan başka kimseler olduğu da yazılmakla beraber, ekseri bilgilere göre ise bu tecvidin yazarının, 904/1499 yılında vefat eden Şeyh Abdurrahman Karabaşı olduğudur. Bk. Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, İstanbul 1332, c. I, s. 148, 1 nolu dipnot; M. Seyfettin Özege, *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler* Kataloğu, İstanbul 1977, c. IV, s. 1779; Kara, *Karabaş Veli*, s. 61, 6 nolu dipnot.

¹¹ Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsi*, s. 455.

¹² Kâmil Kepecioğlu, *Bursa Kültürü*, BYEBEK, Genel no: 4521, c. IV, s. 63.

cak Şeyh Süleyman'ın "Lokman-ı Sâni" unvanını alacak kadar tıp ile meşgul olduğu belirtilmektedir¹³.

1244/1828 yılında vefat eden Şeyh Abdullah Efendi zamanında şu anda mevcut olan semâhane, harem ve derviş odaları yeniden inşa edilmiş veya genişletilmiştir. Bununla ilgili olarak kubbe kasnağındaki Fetih sûresinin sonunda yer alan Mehmed Karamanî imzalı ketebe altındaki 1238/1822 tarihi bize ışık tutmaktadır.

Dergâhlar kuruluşu itibariyle bir tarikata bağlı olmakta birlikte, zamanla farklı tarikatlara geçtiğini görmek de mümkündür. Karabaş-ı Veli Dergâhı da on dokuzuncu asrın ilk yarısından itibaren Kadiriye Tarikatı'nın Eşrefoğlu Rumi'nin kurduğu Eşrefiye koluna mensup meşâyih tarafından idare edilmiştir. Bu dönemi başlatan Şeyh Süleyman Vehbî Efendi ile birlikte dergâhın tarihi ve görevlilerin hayatı hakkında bazı bilgiler bulunmaktadır.

Şeyh Süleyman Vehbî, aslen Ahıskalı olup, ilim tahsili için İstanbul'a gelmiş, bir taraftan ilim tahsil ederken, aynı zamanda dönemin meşhur hattatı Şevkî Efendi'den *sülûs* ve *nesih* hatlarını meşk etmiştir. Bilahare Bursa'ya geldiğinde dergâhın şeyhliği kendisine verilmiş, bu tarihten itibaren de dergâhta Eşrefiye ayini icra edilemeye başlanmıştır¹⁴. Süleyman Efendi'nin Bursa'da bazı cami ve tekelerde yazmış olduğu hat örnekleri vardır.

Mehmed Şemseddin Efendi'nin amcası Zâik Efendi'nin

Mâsivâdan diriğ bu târîh
Şeyh Süleymân Vehbî geçdi hayf

1259

beytinde geçen 1259/1843 tarihinde vefat etmiş ve dergâhın haziresine defn edilmiştir¹⁵. Mezar taşında yedi dilimli Eşrefî tacı bulunmaktadır.

Şeyh Süleyman Efendi'nin yerine manevi evladı Emin Efendi şeyh olmuştur. Küçük yaşta babası vefat ettiğinden, Süleyman Efendi'nin yanında yetişmiş, yerine dergâhın şeyhi olmuş ve bu görevi otuz beş sene yürütmüştür. Mehmed Şemseddin, küçük yaşta iken babası ile adı geçen dergâhta Çarşamba geceleri Eşrefî zikrine katıldığını ve şeyhin orta boylu, sakallı ve güler yüzlü olduğunu tarif edecek kadar hatırladığını yazmaktadır¹⁶.

Şeyh Emin Efendi zamanında dergâhın esaslı bir şekilde tamirden geçtiği şer'îye sicillerinden tespit edilmiştir. Bu dönemde yenilenen dergâhın; semâhâne, şeyh odaları, iki derviş odası, misafir odaları, sofa ve abdesthâne gibi kısımlardan meydana geldiği 1266/1850 tarihli şer'îye sicillerinde yer

¹³ Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsî*, s. 456.

¹⁴ Eşrefiye ile ilgili bilgi için bk. Mustafa Kara, Eşrefoğlu Rumi, Ankara 1995; Mustafa Kara, "Eşrefiyye", *DİA XI*, 478.

¹⁵ Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsî*, s.456.

¹⁶ Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsî*, s. 458.

alan tamir belgelerinden anlaşılmaktadır¹⁷. Bu belgelerin Dersâadet'ten aynı yılın Cemâziyelevvel ayında karşılık verilmiş ve buna göre "adı geçen tekkenin semâhanesi ve diğer mahalleri acil olarak tamir edilmesi için 10.100 kuruş masraf yapılması gerekmektedir. Eğer bu tamir işleri şimdi yapılmaz ise ileride daha büyük masraflara yol açacağı"¹⁸ ifade edildikten sonra, aynı dosya içinde bulunan başka bir belgede ise adı geçen tekkenin tamir edilmesi ve masraflarının bir kısmının hazineden karşılanması ile ilgili tezkere yer almaktadır¹⁹.

8 Cemâziyelevvel 1295/ 10 Mayıs 1878 tarihinde vefat eden Şeyh Emin Efendi'nin Eşrefi taclı mezar taşı dergâhın haziresindedir.

İki oğlundan küçüğü Nureddin Efendi taşra memuriyeti yaparken Aydın'da vefat etmiş, büyük oğlu Tevfik Efendi ise babasının yerine dergâhın şeyhi olmuştur. Ancak Tevfik Efendi, kendisine kalan görevi bihakkın yerine getiremediği için, zamanla dergâhın müdâvimleri azalmış, kendisi de Balıkesir'e giderek orada vefat etmiştir. (1333/1915) Eşi Naciye Hanım'ın (v. 1326/1908) mezar taşı dergâhın haziresindedir. Büyük oğlu Emin Efendi -ki Mehmed Şemseddin'in müridlerindendir- Harb-i Umumi'de vefat ettiğinden, yerine küçük oğlu Şükrü Efendi geçmesi gerekirken, bu görevin üstesinden gelemeyeceği düşünülerek, dergâhın şeyhliği Erzurum asıllı Mustafa Nazif Efendi'ye verilmiştir²⁰.

Erzurum'da doğan Mustafa Nazif'in babası Abdurreşid Efendi'dir. 14 yaşında ilim tahsili için İstanbul'a gitmiş, buradaki hocalardan ilim, musiki tahsil ettikten sonra Mısır'a gitmiştir. Mısır dönüşü Yenişehir'e gidip burada evlenmiştir. Yenişehir'deki Orhan Camii'nde bir müddet imamlık yapmış, daha sonra da Bursa'ya gelerek Baba Efendi Dergâhı imamlık vazifesinde bulunmuştur. Karabaş-ı Veli Dergâhı'nın şeyhi Tevfik Efendi'nin dergâhı bırakarak, Balıkesir'e gitmesinden sonra adı geçen dergâha Mehmed Şemseddin Efendi'nin tavsiyesiyle şeyh olarak tayin edilmiştir. Ancak hakkındaki bazı şikayetlerden dolayı görevinden alınmış ve dergâhın şeyhliği *Yâdigâr-ı Şemsî* müellifi Mehmed Şemseddin Efendi'ye verilmiş, o da bu görevi dergâhların kapanma tarihine kadar sürdürmüştür.

Görevden alındıktan sonra zaman zaman İstanbul'a gidip-gelen Mustafa Nazif Efendi, burada bulunan bir paşanın kızıyla evlenmiş ve bir süre burada ikâmet etmiştir. Bursa'ya ailesiyle birlikte dönmek için gerekli yol masrafları olmadığından resmi makamlara başvurmuş, kendisine 1800 kuruş yol masrafı verilmiştir²¹. Daha sonra Bursa'da bir dairede katip olarak

¹⁷ *Bursa Şer'îye Sicilleri*, Ankara Milli Kütüphane, Yazmalar Bölümü, C 89, 82b.

¹⁸ BOA, İrade-Meclis-i Vâlâ, no:4821.

¹⁹ BOA, İrade-Meclis-i Vâlâ, no:4821. (Bu belgelerden beni haberdar eden ve belgelerin fotokopisini veren Prof. Dr. Atilla Çetin'e teşekkür ederim.)

²⁰ Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsî*, s. 459.

²¹ BOA, Dahiliye, 1338. ZA.23, nu. 59/2.

görevlendirilmiş ve bu zaman zarfında tekkeler ve zâviyeler kapatıldığından kendisi de bir müddet Dergâhı, harem bölümünde kalmıştır. Hasta olan eşini tedavi ettirmek amacıyla İstanbul'a götüren Mustafa Nazif, bir süre sonra kendisi de orada vefat etmiştir (v. 1351/1932)²²

1925 yılında tekke ve zaviyelerin kapatılmasından sonra Karabaş-ı Veli Dergâhı'nın semâhanesi İdman Yurdu olarak kullanılmaya başlanmıştır. Derviş odaları ile diğer kısımlar da yönetimi Vakıflar Müdürlüğü'ne devredildikten sonra bazen kiraya verilmiş, bazen de Müdürlüğün kendi memurları tarafından lojman olarak kullanılmıştır.

1980 yılında semâhânenin çatısı tamir edilerek, günümüze ulaşılması sağlanmıştır²³.

2002 yılında Osmangazi Belediyesi tarafında restorasyonuna başlanan ve 'şu andaki hâlini' alan dergâhın, bazı bölümlerinin asli özelliğini kaybettiği işin uzmanı olan sanat erbabı tarafından dile getirilmiştir. Mihrapta ve kubbe kasnağında yer alan yazıların kontrolü esnasında, yazıların çirkin yazılması bir tarafa, birçoğunun ya eksik, ya da yanlış yazıldığı tespit edilmiş ve bu husus yetkililere bildirilmiştir. Mihrapta kûfî hatla yazılmış olan İhlas sûresinde bile birkaç yanlışın olduğu ve sondan bir kelimenin de eksik yazıldığı belirtilir ise işin vehâmeti herhalde anlaşılır.

Dergâhın Haziresi

Mezarlıklar ve mezar taşları toplumu geçmişine bağlayan, toplumun sosyal, kültürel ve dinî yapısı hakkında bilgi veren önemli tarih belgeleridir. Özellikle Türklerin hâkim oldukları yerlerde işlenen, üzerlerine yazı yazılan mezar taşları, buldukları dönem ve bölge hakkında önemli bilgiler verirler. Bursa tarihî mezarlık konusunda oldukça zengin bir tarihe sahiptir. Birçok tarihî mezarlığın yanı sıra cami, medrese ve tekkelerin bahçeleri de birer mezarlık hüviyetindedir²⁴. Ancak ne yazık ki, bu zenginliğin bir kısmı günümüze kadar gelememiş, gelenler de hak ettiği koruma ve bakımı elde edememiştir. Bunun en bariz örneği birçok ünlünün medfûn olduğu, Demirtaş Paşa Meslek Lisesi'nin yapıldığı yer olan Deveciler Mezarlığı'dır ki, oradan günümüze bir taş dahi kalmamıştır.

İşte Karabaş-ı Veli Dergâhı'nın haziresi de barındırdığı değişik kesimlerden kişilerin mezar taşları ile hem dergâhın tarihçesi, hem de bir dönemin Bursa'sı hakkında bilgiler vermektedir. Dergâhın kurucusu Pîrî Yakup

²² Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsî*, s. 460.

²³ M. Safiüddin Erhan, "Bursa'da Karabaş Dergâhı", s. 281.

²⁴ Bursa mezarlıkları ile ilgili en önemli eser Mehmed Şemseddin Efendi'nin; *Karâr-ı Şemsî*, adlı yazma halindeki eseridir. Ayrıca Abdülbaki Gölpınarlı'nın da Bursa Arkeoloji Müzesi'nde bulunan mezar taşlarını incelediği notları vardır. Mefail Hızlı bir makalede bu konuyu işlemiştir. "Osmanlı Dönemi Bursa Mezarlıkları" *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt: 8, Sayı:8, (1999), s. 135-147.

Çelebi hakkındaki şimdilik tek bilgi kaynağımız hazirede bulunan mezar taşıdır. Aynı şekilde 984/1576 yılında vefat eden Şeyh Mehmed Halebi'nin de adını ve vefat tarihini mezar taşından öğreniyoruz, bunun dışında hayatı hakkında bilgi sahibi değiliz.

Dergâhta görev yapan Şeyh Süleyman Vehbi Efendi'nin; dergâhta görev yaptığı, ünlü bir hattat olduğu, Kadiriye'nin Eşrefiye koluna bağlı olduğu mezar taşından anlaşılmaktadır. Dergâhın meşayihından birisi de Mehmed Emin Efendi'dir. Mezar taşındaki yedi dilimli Eşrefi tacıyla mensubiyetini anlamak mümkündür.

Üzerinde gül ve Mevlevî sikkesi bulunan Emine Sabire Hanım'ın mezar taşından onun Mevleviye tarikatına mensup veya mühip olduğu anlaşılmaktadır. Bir başka tarikat mensubu da Mehmed Muhyiddin Efendi'dir. Bir dönem özellikle Bursa'da yaygın olan Halvetiye'nin Mısriye koluna bağlı Mehmed Muhyiddin, Atina Müftüsü Şeyh Hamza'nın oğludur. Aynı kola bağlı ve hazirede medfün birisi de taşı kırık olduğu için vefat tarihi bilinmeyen Osman Nuri Ağa'dır.

Bazı taşların üzerinde tarih olmamakla birlikte yapı itibariyle on beşinci veya on altıncı asrın ilk yarısına ait olduğu anlaşılmaktadır. Pir Muhammed bin Nasır ile Halil adlı birisine ait mezar taşları bu örneklerdendir.

Kadınlara ait mezar taşları oldukça süslüdür. Muhyî Efendi'nin eşi Zeyneb Pembe Hanım ile, Emir Han'da tüccar İbrahim Ağa'nın eşi Şerif Ümmü Gülsüm'ün taşları buna iki örnektir. Aişe Hanım'ın ise Arapgir'li Hacı Mehmed'in eşi olduğu mezar taşından anlaşılmaktadır. Emine Hanım'ın, Karabaş-ı Veli Dergâhı şeyhi Emin Efendi'nin annesi olduğu, babası Eyüp Efendi'nin de reisu'l-kurra olduğu mezar taşında yazılıdır. Dergâh şeyhi Tevfik Efendi Balıkesir'de vefat ettiği için mezar taşı burada olmakla birlikte, eşi Naciye Hanım'a ait mezar taşı dergâhın haziresindedir.

Mezar taşlarından burada medfün olanların bir kısmının hangi şehirlerden olduğu da tespit edilebilir. Arapgir'li Hacı Mehmed Efendi, Alaşehir hâkimi Mehmed Şükrullah Efendi, İnönü Müdürü Osman Nuri Ağa'nın hangi şehirlerden Bursa'ya geldikleri anlaşılmaktadır.

Sosyal sınıf tespiti açısından da mezar taşları oldukça önemlidir. Bunlardan bazılarının şeyh olduğu (Şeyh Süleyman, Yakup Çelebi, Şeyh Emin Efendi), kimisinin ticaretle uğraştığı (Emir Han'da tüccar İbrahim Ağa), bazılarının da memur oldukları (Tahrir memuru Nazım Efendi, Mizan-ı harir başkatibi Hacı Mehmed, Hac emiri Veliyeddin Efendi, Alaşehir hâkimi Mehmed Şükrullah Efendi, İnönü müdürü Osman Nuri Ağa) bilinmektedir.

Dergâhın bahçesine farklı kesimlerden kimselerin defnedildiğini görmek mümkündür. Bunlardan birisi Atina Müftüsü Hazma Efendi'nin oğlu Muhyiddin Efendi'dir. 1833 tarihinde vefat edince Karabaş Dergâhı'nın

bahçesine defnedilmiştir²⁵. Bir diğeri de aslen Kemah'lı olan, birkaç defa hac emirliği yapan bir müddet Şam valiliğinde bulunduktan sonra, 1829 yılında Bursa'ya sürgün edilen ve çiftliğinde yaşarken, 1837 yılında vefat eden Hacı Veli Paşa'dır. O da adı geçen dergâhın bahçesine defnedilmiş ve mezar taşı günümüze kadar gelmiştir²⁶.

Bunların dışında dergâhın haziresinde başka mezarların olduğu da bilinmektedir. *Karâr-ı Şemsî* adlı eserinde Mehmed Şemseddin Efendi şu kişilerin de burada medfûn olduğunu yazmaktadır²⁷:

Adı	Görevi	Vefat T.
Şeyh Sâdık Efendi	Dergâh Şeyhi	1065
Şeyh İbrahim Efendi	"	1140
Şeyh Mustafa Ef. Akhaşiye Serzâkir Hulefâ-yı Hz. Mısrî		1160 ²⁸
Şeyh Süleyman Efendi Hakim	Dergâh Şeyhi	1194
Şeyh Abdullah Efendi	"	1244

Hazirede Bulunan Bazı Mezar Taşlarının Yazıları ve Fotoğrafları

Resim 1- Dergâhın kurucusu olarak bilinen Şeyh Yakup Çelebi

İntakale'l-merhûm el-Hac Piri Yakub Çelebi mütevelliyen bi-imaret-i Sultan Murad Hân fi şehri Receb sene 957

²⁵ Kamil Kepcioğlu, *Bursa Kütüğü*, BYEBEK, Genel no: 4520, c. III, s. 358.

²⁶ Kepcioğlu, *Bursa Kütüğü*, BYEBEK, Genel no: 4521, c. IV s. 331.

²⁷ Mehmed Şemseddin, *Karâr-ı Şemsî*, M. Safiyeddin Erhan'da bulunan yazma nüsha, s. 59.

²⁸ Mehmed Şemseddin, *Gülzâr-ı Mısrî*, adlı eserinde (Mustafa Kara Kitaplığı'ndaki fotokopi nüsha, s. 503) Şeyh Mustafa hakkında bilgi vermiş ve vefat ettiğinde "...Karabaş Tekyesi haziresinde vedâ-i rahmet-i rabb-i müteâl olmuşdur." diyerek defnedildiği yerin Karabaş Dergâhi olduğunu yazmıştır.

Resim 2- Dergâhın şeyhlerinden hattat Süleyman Vehbi Efendi

Karabaş-ı Veli küddise sırruhu'l-âli Hazretleri dergâhının
 Tecelligâhında ziver-i seccâde-i irşâd
 İken âzim-i Gülşen-serâ-yı vuslat ve anûde-i
 Hâk-i pâk mağfîret olan hattât-ı Yakut-ı kalem
 Ser-levha-i erbâb-ı Râkım şeyh-i Sâni ve üstâd-ı
 Biyemdâni merhûm ve mebrûr es-Seyyid eş-Şeyh
 Süleyman
 Vehbi Efendi Hazretlerinin kabri münifidir
 Fi 19 Zilkade sene 1259 ketebehâ Halil Şükrî

Resim 3-Zeynep Pembe Hanım

Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî
 Necivânım uçdu cennet bağına
 Derdi kaldı vâlidesi canına
 Uçdum cennet bağına fenâya hâcet kalmadı
 İçdim ecel şerbetini Lokman'a hâcet kalmadı
 Muhyî Efendi'nin zevcesi Atinalı
 Molla Hasan'ın kerimesi ve ciger-pâresi
 Cennet-mekân Firdevs-âşiyân
 Merhûme ve mağfûretun lehâ Necivân
 Zeyneb Pembe Hanım ruhiçün
 Rızâen lillâhi'l-fatîha
 Cemaziyelevvel 20 sene 1250

Resim 4- Karabaş-ı Veli Dergâhı Şeyhi Emin Efendi

Hüve'l-Bâki

Göçüb cihandan el-Hâc Emin Efendi dirîğ
 Gam-ı firak ile evlâd u ehli oldı hazîn
 Mekîn olub Karabaş-ı Veli makamında
 Müdâm-ı zikr-i Hudâ idi kârı nice sinîn?
 Bir iki mâh kadar ihtiyâr-ı gurbet ile
 Gelub Burûsa'ya derhâl oldı hâke defîn
 İffet u salâh sabr u ? mehâmid-i ahlâk ?
 Kemâl-i hüsn-i hatt itmışdi zâtını tezyîn
 Ola Şeyh-i himem u feyz-ı gavs-ı Geylânî?
 Vusûl-ı cennet u didâr için o zâta muîn
 Yete icâbet-i Hâdî duâ-yı târihine
 Emin Efendiye Hak rahmet eylesün âmin
 Sene 1295 8 CÂ sene 294 26 Nisan
 Hâmid

Resim 5-Emine Sabire Hanım

Yâ Hû

Tahrîr memurlarından
 Nazım Efendinin kerimesi
 Gül-gonce-i bâğ-ı cinân
 Emine Sâbire Hanımın
 Ruhiçün el-fatıha sené 1280

Resim 6- Mustafa Raşid Efendi

Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî
Merhûm ve mağfûrun leh
Atina müftisizâde
Mustafa Raşid Efendi
Ruhîçün fatiha
Sene 1247
Cemâziyelâhir yevm-i bâzâr

Resim 7- Cafer Sadık

Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî
Merhûm ve mağfûr Atina müftisizâde
Muhyiddîn Efendinin
Mahdumı Ca'fer
Sadık Efendi
Ruhîçün el-fatihâ
Sene 1248

Resim 8- Şerife Ümmügülsüm

Hüve'l-Bâki
 Ziyâretten murâd bir duâdır
 Bugün bana ise yarın sanadır
 Hacı Veli Paşa'nın kerîme-i muhteremesi
 Emir Hanı'nda hayriyye tüccârından
 İbrahim Aga'nın zevcesi
 Cennet-mekân Firdevs-âşiyân
 Merhume ve mağfûrunlehâ Şerife
 Ümmü Gülsüm Nâime Hanımın
 Ruhiçün rızâen lillâhi fâtiha
 Sene 1255 Cemâziyelevvel

Resim 9- Aişe Hanım

Hüve'l-Hallâku'l-Bâki
 Harîr-i mizân ser kâtibi
 Arabgiri Hacı Mehmed
 Efendinin zevcesi
 Merhûme ve mağfûretun lehâ
 Âişe Hanımın
 Ruhiçün el-fatiha sene 1258

Resim 10- Veliyüddin Efendi

Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî
 Sâbıkan Emîru'l-Hac mesnediyle?
 Burûsa'da sâye-i güzîn uzlet ve ihtifâ
 Mansıbına pir olarak mahmiyye-i Hakka
 Üzre irtihâl-ı dâr-ı bekâ iden
 Merhûm ve mağfûrun leh cennet-mekân
 Ve mağfiret-nişân el-Hac
 Veliyyeddin Bey Hazretlerinin
 Ruh-ı şerifleri için el-fatiha sene 1252

Resim 11- Mehmed Muhyiddin Efendi

Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî
 Ez bendegân-ı Hazret-i Pîr
 Muhammedu'l-Mısıryyu'n-Niyâzî
 Kuddise sırruhu'l-âlf
 Merhûm ve mağfûrun leh
 Atina müftisi eş-Şeyh Hamza Efendi
 Zâde merhûm Mehmed Muhyiddîn
 Efendi ruhlarıçün
 Rızâen lillâhi'l-fatiha fi 15 C sene 1249

Resim 12- Dergâh'ın Şeyhi Mehmed
Halebi
Mehmed fi şehri Cemâziyelâhir sene 984

Resim 13- Emine Sabire Hanım

Hüvve'l-Hayyu'l-Bâkî
Atina müftisizâde
eş-Şeyh Ali
Efendinin
Kerimesi
Merhûme
Emine Sabire
Hanım ruhiçün
El-fatiha
sene 1248

Resim 14- Alaşehir Hâkimi
Mehmed Asaf

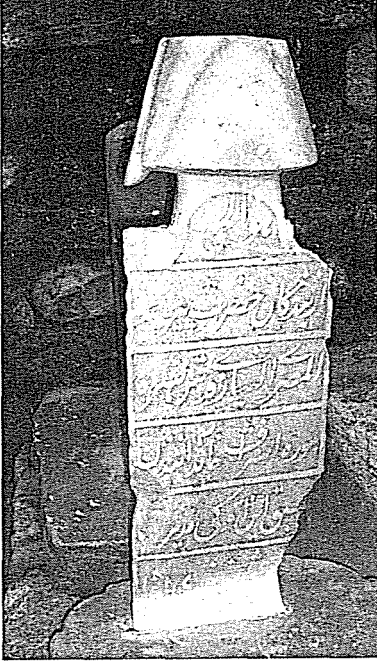
Sâbıkan Alaşehir hâkimi olub
Bursa'da misâfir-i mukîm müddet-i sinîn
Kirâmdan Hatîbzâde es-Seyyid Mehmed
Şükrullâh Efendi'nin mahdûmı merhûm
Es-Seyyid Muhammed Âsâf Mollâ'nın
Ruhîçün fâtiha sene 1246

Resim 15- Arapgirli Hacı Mehmed'in
oğlu Hasan Tahsin

Mîzân-ı harîr başkâtibi Arabgîrî
Muharremzâde es-Seyyid el-Hâc Mehmed
Efendinin mahdumu cennet-mekân es-
Seyyid
Hasan Tahsin efendinin ruhiçün
El-fatiha sene 1257

Resim 16- Mısırî Dervişi Osman Nuri Ağa

Hüvve'l-Hayyu'l-Bâki
 Ez-bendegân-ı Hazret-i Pir Mûhammed
 El-Mısriyyü'n-Niyazî kuddise sırruhu
 Mora eşraf hanedanından
 Esbak İnönü müdiri
 Osman Nuri Ağa

Resim 17- Ümmühan Nevra Hanım

Hüvve'l-Hayyu'l-Bâki
 Merhûm Atina müftisizâde
 Hasan Ukkâşe Efendinin
 Kerimesi merhûme sabiyye
 Cennet-mekân Ümmühân
 Nevrâ Hanım
 ruhiçün el-fatıha
 fi 12 Şaban sene 1251

Resim 18- Dergâhın Şeyhi Tevfik Efendi'nin eşi Naciye Hanım

Hüve'l-Bâkî
 Karabaş Dergâhı şeyhi Tevfik
 Efendinin halîlesi merhûme
 Ve mağfuretun lehâ Nâciye
 Hanımın ruhiçün fatiha
 Mart 1324 6 Rebiülevvel 1326

Resim 19- Seyyid Mustafa Efendi

Hüve'l-Bâkî
 Almadan dünyada lezzet eyledim Hakka
 sefer
 Gel beru ibret alub bak neyledi bana nazar
 "Küllü nefsin zâiketu" gûş-ı câna irişub
 Uçmuşam cennet içine misl-i Şemsle Ka-
 mer
 Siyâkım Kevser şarabı cümle sıbyanlarıyla
 Vâlideynimi aradım ser-teser yevmü'l-haşr
 Azm-i cennet eyledim nâssa didim tarihini
 Mir Seyyid râ Mustafa hem Nuriyem bin
 ömr
 Rızâen lillâhi teâlâ el-fatiha fi 3 CA1245

Resim 20- Karabaş-ı Veli Dergâhı'nın Haziresi